

HOGER
ONDERWIJS
REEKS

Talent voor morgen

Ontwikkeling van talent
in het Hoger Onderwijs

Noordhoff Uitgevers

Redactie:
Pierre van Eijl
Albert Pilot
Marca Wolfensberger

Talent voor morgen

Ontwikkeling van talent in het Hoger Onderwijs

Hoger Onderwijs Reeks

Dit boek maakt deel uit van de *Hoger Onderwijs Reeks*. Deze reeks dient ter verspreiding van onderwijskundige informatie die het gehele hoger onderwijs betreft, dus zowel het wo als het hbo. De redactie is samengesteld met dat belang voor ogen.

De redactie richt zich op drie groepen: studenten, docenten en beleidsfunctionarissen/bestuurders. Studenten kunnen de informatie gebruiken bij de inrichting en vormgeving van hun studie. De informatie voor docenten is vooral bedoeld als ondersteuning bij de inrichting en uitvoering van hun onderwijs en als basis voor nadere onderwijskundige professionalisering. Voor beleidsfunctionarissen en bestuurders levert de reeks een bijdrage aan het denken over het hoger onderwijs en draagt hij informatie aan die van belang kan zijn voor de beleidsvoorbereiding en het nemen van beleidsbeslissingen.

De reeks verschijnt onder auspiciën van de Contactgroep Research Wetenschappelijk Onderwijs (CRWO), het landelijke samenwerkingsverband van de universitaire centra voor Onderzoek en Ontwikkeling van het hoger onderwijs.

Dr. H.J.M. van Berkel (Universiteit Maastricht)

Drs. T.J. Dousma (Stichting Surf)

Ir. M.P. van Geloven

Prof. dr. J.F.M.J. van Hout (Universiteit van Amsterdam, voorzitter)

Dr. J. van Keulen (IVLOS Universiteit Utrecht)

Drs. M.I.M.A. Mathijssen - Jansen (Hogeschool van Amsterdam)

Dr. J.N. Streumer (Hogeschool Rotterdam)

Redactiesecretariaat:

Noordhoff Uitgevers

Hoger Onderwijs

Hoger Onderwijs Reeks

Postbus 58

9700 MB Groningen

www.noordhoffuitgevers.nl

Talent voor morgen

Ontwikkeling van talent in het Hoger Onderwijs

Redactie:

Pierre van Eijl

Albert Pilot

Marca Wolfensberger

Met bijdragen van:

Vladimir Bartelds

Hanne ten Berge

Daniëlle de Boer

Anke Brockmöller

Remco Coppoolse

Jan van Dijk

Pierre van Eijl

Stan van Ginkel

Linda de Greef

Claudia Hoeksema-van Orden

Albert Pilot

Karin Scager

Liesbeth Schreve-Brinkman

Yinske Silva

Sabine ter Steeg

Lammert Tiesinga

Heleen Wientjes

Marca Wolfensberger

Ontwerp omslag: G2K Designers Amsterdam/Groningen

Fotografie: Fred Trappenburg©Geomedia

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan: Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

0 1 2 3 4 5 / 14 13 12 11 10

© 2010 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-85207-8

ISBN 978-90-01-79789-8

NUR 841

Woord vooraf

Based on the results, I have been able to track graduates of honors programs. They perform better and more quickly in a graduate setting. They feel more comfortable undertaking independent research, and are considerably more comfortable in focused and prolonged discussion of difficult topics. They are more ready to report in public and at the graduate level they are effectively 'junior colleagues'. This is deeply important for success and a sense of self.

Site visitor honoursprogramma's VS

De afgelopen jaren is er in het hoger onderwijs een toenemende aandacht voor talentontwikkeling en excellentie. Er blijkt een aanzienlijke groep studenten in zowel het hoger beroepsonderwijs als de universiteit te zijn die meer willen en meer kunnen dan het reguliere programma biedt. Na de eerste experimenten met excellente tracés en honours classes in de vorige eeuw is er een steeds bredere belangstelling ontstaan voor de ontwikkeling van extra programma's voor deze studenten. Dit heeft geresulteerd in talrijke initiatieven onder namen als Honoursprogramma's, Honours Colleges, Top Classes en Excellente Trajecten. Docenten zien daarin studenten als actieve deelnemers met een diepgaande belangstelling en waarderen hun kwaliteiten en ambities. Studenten zien die docenten als leermeester en inspirerend voorbeeld. Dit onderwijs is als het ontsteken van een vuur!

In dit boek staan vooral de honoursprogramma's in het hoger onderwijs centraal. Het is geschreven voor iedereen in het Hoger Onderwijs die talentontwikkeling belangrijk vindt. Voorbeelden van programma's, werkwijzen en uitgangspunten voor de vormgeving worden toegelicht. Want, wat is talent en hoe stimuleer je studenten die meer willen en meer kunnen? Hoe zorg je er als docent en instelling voor dat studenten ook de uitdagingen en kansen gebruiken?

De redacteurs van dit boek hebben de bijdragen van vele auteurs uit het hoger onderwijs bewerkt tot een samenhangend geheel. De diversiteit in talent en in de activiteiten in talentontwikkeling is groot, en ook de bijdragen zijn divers. Maar centraal staat de vraag hoe we inspirerend onderwijs kunnen verzorgen voor studenten, die meer willen en meer kunnen. Het boek eindigt dan ook met een pleidooi om talentontwikkeling breed te stimuleren binnen het hoger onderwijs. Naast dit boek is een website beschikbaar (www.talentvoormorgen.noordhoff.nl) met meer materiaal: voorbeelden, ervaringen, filmpjes en rapportages van onderzoek.

Opzet van dit boek

Dit boek is geschreven voor iedereen die talentontwikkeling binnen het hoger onderwijs op zijn agenda heeft staan. De hoofdstukken staan in een logische volgorde maar kunnen ook in een andere volgorde gelezen worden. Verder zijn er tal van voorbeelden en suggesties opgenomen uit zowel het universitaire onderwijs als uit het hoger beroepsonderwijs. Het gemeenschappelijke thema in alle bijdragen is de ontwikkeling van (honours)onderwijs. Dat heeft talentontwikkeling als doel via het uitdagen tot uitzonderlijke prestaties, en zo bij te dragen aan de ontwikkeling van individuele studenten, wetenschap en maatschappij.

Hoofdstuk 1 gaat in op het belang van talentontwikkeling voor onderwijs en samenleving. Hoofdstuk 2 behandelt het begrip talent en wat dat in het onderwijs kan betekenen. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op onderwijs dat specifiek gericht is op talentontwikkeling en in hoofdstuk 4 en 5 op selectie van studenten en de didactiek van honoursprogramma's. Hoofdstuk 6 bevat een overzicht van beslispunten bij de ontwikkeling van een honoursprogramma. Enkele voorbeelden van honoursprogramma's in de bachelor staan in hoofdstuk 7 en in hoofdstuk 8 wordt ingegaan op honoursonderwijs in de masterfase, een nieuwe ontwikkeling.

Talentontwikkeling die voorafgaand aan het hoger onderwijs plaatsvindt, komt in hoofdstuk 9 ter sprake. Een agenda voor onderzoek naar excellentie staat in hoofdstuk 10. Met een pleidooi in hoofdstuk 11 om talentontwikkeling breed te stimuleren binnen de instellingen voor hoger onderwijs en enkele succesvolle voorbeelden daarvan wordt dit boek afgesloten.

Meer informatie is te vinden op de website bij dit boek:

www.talentvoormorgen.noordhoff.nl. De website omvat onder andere:

- Visueel materiaal dat niet in een boek past
- Uitgebreide beschrijvingen van voorbeelden, programma's, ervaringen en onderzoek
- Actuele aanvullingen op thema's
- Verwijzingen naar conferenties en symposia

Utrecht, maart 2010
Pierre van Eijl
Albert Pilot
Marca Wolfensberger

Inhoud

- 1**   **Waarom aandacht voor talentontwikkeling? 11**
  - 1.1   Meer aandacht voor studenten die meer willen en kunnen 11
  - 1.2   Behoeftte aan toptalent in de maatschappij 12
  - 1.3   Meer differentiatie en meer vorming in het hoger onderwijs 13
  - 1.4   Ontwikkeling van programma's gericht op talentontwikkeling en excellentie 14

- 2**   **Wat is talent? 17**
  - 2.1   Het begrip 'talent' 17
  - 2.2   Multidimensionele modellen van talent 19
  - 2.3   Een andere didactiek voor getalenteerden? 23

- 3**   **Onderwijs gericht op talentontwikkeling: hoe ziet dat eruit? 25**
  - 3.1   Behoeftte aan meer uitdaging 25
  - 3.2   Diversiteit aan honoursprogramma's 26
  - 3.3   Het drie windows model 27
  - 3.4   Welke talenten worden ontwikkeld? 29
  - 3.5   Kern van het honoursprogramma (window 1) 32
  - 3.6   Honours community 35
  - 3.7   Kenmerken van honoursprogramma's (window 2) 39
  - 3.8   Relatie met de omgeving (window 3) 43
  - 3.9   Samenvatting van de belangrijkste kernpunten van een honoursprogramma 46

- 4**   **Hoe te selecteren voor een honoursprogramma? 49**
  - 4.1   Verschillen tussen talenten 49
  - 4.2   Geen magisch recept 50
  - 4.3   Ervaringen in de Verenigde Staten 52
  - 4.4   Selectiegesprek 53
  - 4.5   Zelfselectie 54
  - 4.6   Talentontwikkeling en studieloopbaan 55
  - 4.7   Monitoring 55
  - 4.8   Selectie vraagt om zorgvuldigheid, maar geeft geen zekerheid 56

- 5 Hoe onderwijs te geven in een honoursprogramma? 57**
- 5.1 Niet meer van hetzelfde maar anders 57
  - 5.2 Organiseren van uitdaging 59
  - 5.3 Organiseren van feedback 61
  - 5.4 Gevarieerd en op niveau beoordelen 63
  - 5.5 Team teaching in honoursprogramma's 65
  - 5.6 Kleinschaligheid en variëteit aan onderwijsvormen 65
  - 5.7 Begeleiding extern: de meester-gezelrelatie 68
  - 5.8 Begeleiding in de beroepspraktijk 71
  - 5.9 Kenmerken van een goede honoursdocent 72
  - 5.10 Ontwikkeling van een eigen honoursdidactiek 75
  - 5.11 Professionaliseren in honoursonderwijs 76
- 6 Naar een volledig honoursprogramma: beslispunten bij de ontwikkeling 77**
- 6.1 Beslispunten 77
  - 6.2 Positionering van een honoursprogramma 81
  - 6.3 Instroom en (zelf)selectie 83
  - 6.4 Vormgeving programma 85
  - 6.5 Verwachte resultaten 89
  - 6.6 Naar een volledig honoursprogramma 93
- 7 Voorbeelden van honoursprogramma's 95**
- 7.1 Vijf voorbeelden 95
  - 7.2 Honoursprogramma University College Utrecht 96
  - 7.3 Honoursprogramma Sociale Geografie en Planologie, Universiteit Utrecht 100
  - 7.4 Honoursprogramma Natuur en Techniek, Hogeschool Utrecht 105
  - 7.5 Interdisciplinaire Honoursmodule, Universiteit van Amsterdam 110
  - 7.6 Honoursprogramma International Communication, Hanzehogeschool Groningen 113
- 8 Honours in de masterfase 117**
- 8.1 Inventarisatie 117
  - 8.2 Een voorbeeld van een honoursmasterprogramma 118
  - 8.3 Analyse Nederlandse honoursmasterprogramma's 118
  - 8.4 De Nederlandse honoursmaster: profielschetsen 120
  - 8.5 Analyse van buitenlandse honoursmasters 121
  - 8.6 Verschillen en overeenkomsten tussen Nederlandse en buitenlandse honoursmasters 122
  - 8.7 De honoursmaster heeft andere accenten dan de honoursbachelor 123

9	Talentontwikkeling voorafgaand aan het Hoger Onderwijs	125
9.1	De begaafde leerling	125
9.2	Twee decennia aandacht voor begaafdheid in BO en VO in vogelvlucht	127
9.3	Onderwijsvarianten voor begaafden in het Voortgezet Onderwijs	129
9.4	Didactiek van de verrijkingstaak	130
9.5	Initiatieven vanuit het hoger onderwijs voor VO-leerlingen	132
9.6	De succesvolle docent voor begaafde leerlingen	133
9.7	Van VO naar HO	134
10	Onderzoek naar onderwijs gericht op excellentie	135
10.1	Een invalshoek vanuit de onderwijspraktijk	135
10.2	Inventarisatie van praktijkvragen	136
10.3	Onderwerpen van onderzoek	136
10.4	Ontwikkeling van een ‘body of knowledge’	141
10.5	Onderzoek parallel aan innovatie	142
10.6	Aanbevelingen voor onderzoek	142
11	Naar excellentie voor velen	143
11.1	Er is meer talent aanwezig	143
11.2	Een nieuwe onderwijsfilosofie: excellentie als leerervaring	144
11.3	Concretiseren van een brede excellentiestrategie	146
11.4	Voorbeelden van een brede excellentiestrategie	146
11.5	Breed gedragen strategie	154
	Literatuur	155
	Over de auteurs	162
	Register	165

1 **Waarom aandacht voor talentontwikkeling?**

Pierre van Eijl, Albert Pilot, Marca Wolfensberger en Liesbeth Schreve-Brinkman

Als aanstormend planoloog ben je niet alleen gebaat bij vakinhoudelijke kennis, maar ook bij communicatieve vaardigheden, organiserend vermogen en persoonlijk leiderschap. Het honoursprogramma biedt dat, als aanvulling op de vakkennis uit het reguliere studieprogramma. Bovendien bespreken we in het honoursprogramma onderwerpen die in de normale colleges niet ter sprake komen.

Honoursstudent Universiteit Utrecht

1.1 **Meer aandacht voor studenten die meer willen en kunnen**

Talentontwikkeling staat in het brandpunt van de belangstelling. We zien in het gehele Nederlandse hoger onderwijs sinds een jaar of tien een nieuwe manier van kijken naar de studenten en hun leerproces. Universiteiten en hogescholen hebben speciale programma's ontwikkeld voor studenten die meer willen en meer kunnen dan het reguliere onderwijs hen biedt. Ze staan bekend onder namen als Honoursprogramma, Honours College, Top Class, Master Class en Excellent

Traject. In dit boek wordt als verzamelnaam vooral de term honoursprogramma gebruikt.

Te veel talent bleef onopgemerkt, dus ongebruikt en dat is ongewenst. Er moet meer ingezet worden op de ontwikkeling van elke student en op ‘maatschappelijk kapitaal’ om de uitdagingen van morgen tegemoet te treden. Een samenleving, die streeft naar een goede positie in de wereld van kenniseconomieën, heeft dit talent hard nodig.

Docenten kijken naar honoursstudenten als actieve participanten, niet als klanten die onderwijs afnemen. Nieuw is de grotere aandacht voor wat studenten al kunnen, waarin ze zich willen ontwikkelen en waarin ze willen uitblinken. Docenten staan daarbij tussen hun studenten en zijn naast docent ook coach en mentor. Tegelijkertijd verwachten studenten van de docenten dat ze leermeester en inspirerend voorbeeld zijn in een meester-gezelrelatie. Als wetenschappers en professionals doceren docenten hun studenten niet alleen hun vak, maar zij zijn een ethisch kompas in de wereld van de wetenschap en beroep. Een uitspraak van Heraclitus van Ephesus (2 500 jaar geleden) krijgt opnieuw betekenis: ‘Onderwijs is niet het vullen van vaten, maar het aansteken van fakkels’.

In de wereld van het bedrijfsleven zien we eenzelfde ontwikkeling van autoritair naar dienend leiderschap. De nieuwe leiders staan niet boven, maar tussen medewerkers en werknemers. Er vormen zich wisselende netwerken waarbij mensen voor elkaar een bron van inspiratie en wegwijzers zijn. Zij zien hun medewerkers en werknemers als de toekomst en het kapitaal van het bedrijf, dat gericht is op sociaal verantwoord ondernemen. Zover zijn we nog niet binnen de maatschappij en ook niet binnen het onderwijs. Maar het is een manier van denken die ook in honoursonderwijs zichtbaar wordt.

1.2 Behoeftte aan toptalent in de maatschappij

Recente studies wijzen erop dat vooral hoge niveaus van kennis en vaardigheden belangrijk zijn voor de bijdrage van menselijk kapitaal aan productiviteit, vooral in landen die een hoog productiviteitsniveau hebben (Minne, Rensman, Vroomen & Webbink, 2007). Een empirische analyse van de vaardigheidsverdeling laat zien dat Nederland niet tot de landen behoort die hoog scoren in het hoogste vaardigheidsniveau. Het gemiddelde Nederlandse vaardigheidsniveau is hoog, vooral dankzij het relatief hoge niveau aan de lage kant van de vaardigheidsverdeling. Maar op het allerhoogste vaardigheidsniveau behoort Nederland niet tot de top van de wereld. Dit geldt zowel voor het voortgezet onderwijs als voor het hoger onderwijs. Ook behoort Nederland niet tot de top van OESO-landen wat betreft het percentage afgestudeerden in het hoger onderwijs. De vaardigheidsverdelingen zijn ongeveer gelijk voor verschillende vaardigheidstoetsen en leeftijdsgroepen, en door de jaren heen. Dit kan het resultaat zijn van de structuur van het Nederlands onderwijs.

Het Nederlands hogeronderwijsstelsel is laagdrempelig: er wordt gestreefd naar een brede toegankelijkheid. Het onderwijs is van een gemiddeld goed niveau en kent daardoor een brede middengroep. Daar is Nederland dus goed in: onderwijs is niet alleen bedoeld voor de elite maar voor iedereen.

De onderzoeksresultaten van Minne e.a. laten vooral zien dat er ruimte is voor verbetering van vaardigheden aan de hoge kant van de verdeling. Op grond van dit onderzoek achten de onderzoekers beleid gewenst dat de Nederlandse prestaties op hoge en topvaardigheidsniveaus in het hoger onderwijs of in eerdere fasen van het onderwijs doet stijgen. Dit zou de Nederlandse productiviteit kunnen verbeteren.

Volgens Sternberg (2005), een toonaangevend Amerikaanse onderzoeker op het gebied van intelligentie, zijn intellectuele kwaliteiten niet voldoende voor de leiders van de toekomst. Hij geeft in zijn WICS-model (WICS staat voor Wisdom, Intelligence, Creativity, Synthesized) aan dat ook wijsheid en creativiteit essentieel voor hen zijn. Met wijsheid bedoelt hij dat persoonlijk belang en een overkoepelend belang in een redelijke verhouding met elkaar staan en zowel met een korte- als een langetermijnperspectief gedacht en gehandeld wordt. De synthese van de drie factoren uit zijn model is daarbij nodig want zonder wijsheid en creativiteit kan iemand misschien wel een goede bijdrage leveren aan de maatschappij maar zeker niet een grootse.

1.3 Meer differentiatie en meer vorming in het hoger onderwijs

Er wordt een toenemend belang gehecht aan kwaliteit en de daarmee samenhangende differentiatie in onderwijsniveau. Honoursonderwijs is daarvan een goed voorbeeld.

Binnen universitaire opleidingen wordt vooral de nadruk gelegd op intellectuele kwaliteiten en in cijfers uitgedrukte prestaties. In een onderzoek onder een aantal sleutelfiguren in wetenschap en maatschappij (Schreve-Brinkman, 2008) wordt het belang benadrukt van het vermogen tot integratie van theorie en praktijk, van vakgebieden en van onderzoeksgebieden (interdisciplinariteit). Van Oostrom (oud-president van de KNAW¹) geeft in een interview in het kader van dit onderzoek aan dat er ook bepaalde zwaktes zijn in het Nederlandse hoger onderwijs die samenhangen met het onderscheid tussen scholing en vorming: *'In scholing zijn de universiteiten redelijk goed, slim, soms zelfs superslim - maar op het stuk van vorming geven wij op pijnlijke wijze niet thuis. Door de bank genomen leidt de Nederlandse universiteit heel acceptabele dokters, juristen, psychologen en historici op, die alleszins behoorlijk zijn toegerust op hun werk als vakprofessionals. Dat is voorzeker een groot goed. Maar moet dit nu echt betekenen dat ze door dezelfde universiteit zo helemaal niet worden voorbereid (tenzij ze er uit eigen beweging aan hebben gewerkt) op hun toekomstige rol als academicus in bredere zin, als intellectueel, als burger, en op hoe ze als hoogopgeleide in de*

---

1 KNAW: Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen

wereld en het leven staan? Het gaat dan om het vermogen ook buiten je eigen superspecialisme te kijken, iets te weten van die andere werelden, daarover te hebben nagedacht, ermee een zinrijke dialoog te kunnen aangaan en er de waarde van te zien, en daarmee tevens de betrekkelijkheid van de eigen blik. En dan betreft het uiteraard niet de kennis van direct aanpalende disciplines, maar van andere faculteiten.'

1.4   Ontwikkeling van programma's gericht op talentontwikkeling en excellentie

Met honoursprogramma's wordt een nieuwe benadering van onderwijs ontwikkeld, gericht op talentontwikkeling en excellentie. De motieven daarvoor zijn enerzijds de aandacht voor de ontwikkeling van de individuele student, anderzijds een antwoord op vragen uit de samenleving. De kennismaatschappij en de kenniseconomie hebben geleid tot een concentratie op het gebruik van cognitief talent, vooral in de sectoren natuurwetenschap en technologie. Sinds 1990 is er een sterk groeiende aandacht voor 'de bovenkant' van de studentenpopulatie en het technologiebeleid. Innovatie in de kennissamenleving vraagt echter om een breder perspectief met inbegrip van alfa- en gammacompetenties, en meta(cognitieve) aspecten. Hoe effectief iemand later in werksituaties problemen kan aanpakken, wordt niet alleen bepaald door intelligentie en vakspecifieke kennis en vaardigheden maar ook door empathie, interdisciplinariteit, vermogen tot reflectie, volharding, respect, creativiteit en wijsheid.

In dit boek staan honoursprogramma's centraal. Er staan veel voorbeelden in en er wordt ingegaan op de didactiek en de onderwijskundige vormgeving van honoursprogramma's. Daarnaast besteden we aandacht aan maatschappelijke visies op talentontwikkeling, ook na het afstuderen.

In de Verenigde Staten is al bijna honderd jaar ervaring met honoursonderwijs. Op diverse plaatsen in dit boek zal verwezen worden naar ervaringen met Amerikaanse honoursprogramma's. Het ontstaan van deze programma's is als volgt beschreven (Van den Doel, 2007).

De stille onderwijsrevolutie

Bijna honderd jaar geleden trok Frank Aydelotte, een jonge Amerikaanse leraar Engels, met een prestigieuze beurs van de Rhodes Trust naar Oxford om er aan Brasenose College te gaan studeren. De ervaringen die hij in Engeland opdeed, zouden zijn ideeën over het hoger onderwijs ingrijpend veranderen. Hij raakte ervan overtuigd dat hoger onderwijs zich niet louter moest richten op de gemiddelde student, maar dat betere studenten ander onderwijs moesten krijgen. Hoger onderwijs moest ook kleinschalig zijn en een vorm krijgen waarin

studenten en docenten op gelijke voet met elkaar konden omgaan. Docenten konden immers even goed van hun studenten leren als andersom.

Aydelotte was ervan overtuigd dat het Amerikaanse hoger onderwijs revolutionair moest veranderen om in de moderne wereld een plaats te kunnen hebben. 'America is educating more students to a fair average than any country in the world, but we are wastefully allowing the capacity of the average to prevent us from bringing the best up to the standards they could reach', zo schreef hij. 'Our most important task at the present is to check the waste. The method of doing it seems clear: to give to those students who are really interested in the intellectual life harder and more independent work than could profitably be given to those whose devotion to matters of the intellect is less keen.'

In 1921 werd Aydelotte president van Swarthmore College in Pennsylvania, een kleine instelling voor hoger onderwijs. Hier kon hij zijn ideeën in de praktijk brengen. In 1922 lanceerde hij er het 'honors program', waarbinnen een selecte groep van studenten in seminars extra werden uitgedaagd, meer moesten doen en zich verder konden ontwikkelen. Mede dankzij het honors program werd Swarthmore wereldwijd een van de beste instellingen van hoger onderwijs. Dit voorbeeld heeft veel navolging gekregen. Thans heeft meer dan 60% van de Amerikaanse universiteiten en colleges een honors program.